

סג'ר

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ג' בתמוז התשמ"א - 5.7.81

נכחו: חבר הועדה - השר : א. שרון - יו"ר
נציגי ההסתדרות הציונית: מ. דרובלס, א. תבין

נעדרו: חברי הועדה - השרים : י. ארידור, ש. ארליך, מ. בגין, ז. המר,
י. כץ, ד. לוי, ח. לנדאו (חולה), מ. נסים,
ג. פת

נציגי ההסתדרות הציונית: ר. וייץ, א. כץ, ע. לוינסקי, מ. ריבלין,
י. פרידמן, פ. שנק, א. שנקר, י. שפירא.

א. זילבר - לשכת שר החקלאות
א. עטיה - משרד התעשיה, המסחר והתיירות
ח. צבן - הקרן הקימת לישראל
ש. רביד - החטיבה להתיישבות, הסוכנות היהודית
מ. שמיר - מנהל מינהל מקרקעי ישראל
א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום: 41/הת ביצוע החלטות הועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית - דיווח יו"ר הועדה
42/הת תכנית-מיתאר ארצית בנושא: הבנים הממשיכים במושבים
43/הת זמורות - יישוב לבנים ממשיכים
44/הת משרד התעשיה, המסחר והתיירות - דיווח על אזור תעשיה
45/הת ענתות ובית אריה ב' - 7
46/הת כרמל ומעון - איזורים היישובים
47/הת הקמת יישוב קהילתי בחורבות יתיר - 8
48/הת המצפים - הפיכתם ליישובים והעלאת מספר המשפחות בהם - 13

./ביצוע

בפרוטוקול זה 32 דפים.

רשום: איג'ר ירם

הח/41. ביצוע החלטות הועדה להתישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית - דיווח יו"ר הועדה

היו"ר השר א. שרון: אפשר לברך את שמעון רביד על התפקיד החדש שלו. אני בטוח שזה יקל עלינו ויתן לנו אפשרות של תנופה מחודשת בהיותך שולט על צינור כספי בעל קוטר לא קטן.

טוב שזו ההנחה...

ש. רביד:

השר א. שרון: אני רוצה לציין בשמחה שמאז נפגשנו לפני שלושה שבועות - אם איני טועה, קרו כמה דברים

בשטח, שראויים לציון מיוחד, והייתי רוצה לצייןם כאן.

1. חיצונית - שבגוש ריחן. הישוב נחנך,

המשפחות במקום, הסכם היה מרשים והכל מתנהל בכסדרו.

2. ישוב שני בגוש ריחן - שנכנסו אליו

משפחות הוא ישוב חדש בשם שקד. זה ישוב שלישי שהקמנו בגוש

ריחן עצמו וב-21 בחודש ייכנסו משפחות למקום, בהתאם לתכנית

שקבענו, שיש ליישב טכסיסום נקודות לפני ה-30 בחודש.

הישוב מבוא דותן - הנמצא בחלק הדרומי של

גוש ריחן - יושב, כלומר: זה ישוב שבנינו אותו בסך כמה חדשים,

אבל המשפחות עלו ונכנסו למקומותיהם.

הישוב בית-אריה, יושב.

לבירקן - נכנסו המשפחות הראשונות. זה נמצא

קצה יותר צפונית.

הישוב סתחיהו - אוכלס.

כל זה - מאז נפגשנו לאחרונה. אבל אני

קבעתי שלקראת ה-30 בחודש הישובים צריכים להיות סיושבים, כדי

שבכל אחד מהמקומות שהופיעו בספת ההתישבות שלנו - יחיו אנשים

לקראת ה-30 בחודש (סוף יוני).

בבירקן המשפחות נכנסו למקום בלי טכס.

השר א. שרון:

בבית-אריה - הישוב אוכלס בטכס יפה מאד;

במתחיהו - הישוב אוכלס והינו שוקק-חיים. במעלה-עמוס - הישוב אוכלס והיה טכס.

אני מוכרח לומר שהטכס הזה בהחלט מרשים,

בערב - כאשר צפינו לסדנר-יהודה באזור ים המלח.

במיכמס נכנסו המספחות למקום (זה נמצא

בגוש מעלה-אדום). נכנסו אליו לפני מספר חדשים - בין מעלה-

אדום ובין גוש ריסונים, כוכב-השחר, עפרה. אלה הישובים.

וכן - נילי - ישוב שעומדים להיכנס אליו בימים הקרובים, ונמצא ליד דיר-קאדים.

בלוציפר - נכנסו המתישבים. זה מה שקרה

בסוף שלוש השבועות האחרונים, מאז נפגשנו בישיבה האחרת וזה

בנוסף לפעולות רחבות-היקף בחחום פריצה לסלילת הדרך, כלומר -

הסוף העבודה במלוא התנופה בכביש חוצה-שומרון ואנו נמצאים ימים

ספורים לפני הפרוצה האחרונה, לכיוון מעלה-אפריים ואז אפשר

יהיה לראות את כביש חוצה-שומרון מקשר את בקעת-הירדן ואפשר

יהיה לנסוע מהירדן עד אזור חל-אביב בחוף שעה אחת.

בנוסף לכך - חודשה העבודה במלוא-התנופה

באחם ישובים, בהם היחה הקפאה כתוצאה מהבג"ץ. נחברר שהשיטה

שנקטבו בה, להתחיל בעבודה חרף אי-הבהירות - היחה נכונה והעבודה

חודשה בשבי-שומרון ב' במלוא הקצב.

לא ציינתי שבמסגרת נערך טכס מרשים של

הנחת יסודות לשש-מאות בתים ראשונים, בגוש קרני שומרון,

וזה היה ארוע מיוחד במינו. איני יודע כמה טכס היחה להם

הזכות להשתתף בטרם זה. היו שם עשרת אלפים יהודים חרדים שביסו

את הגבעות וההרים שם.

מעניין שהם ניגשים לעבודה ביזמה עצמית

השר א. שרון:

והשקעות עצמיות בתקופה בלתי-רגילה. אינני בטוח אם אמנם לא יהיה זה הישוב הגדול ביותר שיקום בקצב המהיר ביותר שם.

עבודות המים נמשכות. נמצאו הרבה מים בשילה והתברר שיש קידוח יוצא מן הכלל עמוק אבל זו באר מצויינת. אפשר לראות את ברכיות-המים החדשות המוקמות, כשהעבודה נעשית בהן יומם ולילה. וכאן - כולם חברו יחד - החטיבה להתישבות, הקה"ל, חברת מקורות - כל הגופים חברו יחד לעשות את העבודה הבלתי-רגילה והחשובה הזאת.

העבודה חודשה בשבי-שומרון, בקדומים, בבירקן, במצפה-

גוברין, במצפה לכיש.

במצפה לכיש - זה מקום יחיד שעומדים אנו בו.

ש. רביב:

מדוע?

השר א. שרון:

עדיין לא עובדים שם.

ש. רביב:

בסדר, אבל יעבדו שם.

השר א. שרון:

אני רוצה לציין את העובדה שנעשית עתה עבודה כתרצה, אחד

המקומות היפים ביותר ממערב- צפון לטובס. זה אחד השטחים השולטים ביותר על השטח.

זה מקום שחיפשנו בו מדרך-רגל יהודית במשך ארבע שנים ואני רוצה לציין בסיפוק,

שהעבודה מתנהלת שם כסדרה. בסך הכל - היתה תנופה גדולה מאד של עבודה. וזה מראה

רק זאת, שאפשר לעבוד מהר. על כן - ניגש עתה מיד לדברים הבאים שאותם צריך לעשות.

לפי לוח-הזמנים צריך היה לדווח על העבודות במקומות

אורי בר-און:

השונים.

במידה ומקליטים את הדברים - הייתי רוצה להוסיף ולציין,

השר א. שרון:

שבנוסף לכך, בהתאם להחלטת ממשלה, שהיתה על הרחבה -

עובדים אנו היום בנווה-צוף, מקום בעל-חשיבות רבה מאד ושם מקימים גם את ברכת-המים

שאני מעריך שבסופו של דבר תשרת את כל הישובים שכבד ההוא של השטח וגם את נווה-צוף,

את נווה-צוף ב' הקשורה יותר לאזור ביר-זיית והיא נווה-צוף האמתית וכך ישנו שם גם

הישוב שערי-תקווה.

השר א. שרון:

כל הדברים שסיפרתי עליהם כאן נתפרסמו כולם בטכסים שנערכו

לכל אחד מהם.

יש לנו ביקור צפוי של עשרות מורים בשטח. האם אפשר לספר להם

א. תבין:

את כל הדברים האלה?

כל הדברים האלה גלויים הם.

השר א. שרון:

דבר שיכול להחליש ולא בוצע עדיון - לא צריך לפרסמו.

אורי בר-און:

אבל כל הדברים שהוזכרו כאן - קיימים כבר בשטח.

השר א. שרון:

אלה דברים קיימים, שממילא רואים אותם בשטח.

ישנו נושא הקשור למשרד המסחר והתעשייה - הקשור באזורי-פיתוח.

אורי בר-און:

הת/44. משרד התעשייה, המסחר והתיירות - דיווח על אזור תעשייה

אנו מדברים על אזור תעשייה גדול, הנמצא על הדרך המובילה

א. עטיה:

לביר-קם (אזור תעשייה אריאל). וקשור גם באלקנה.

השטח המסתמן הוא 370 דונם ורובו ניתן לבניה. בדיקות

שנעשו הראו שניתן לנצל כ-204 דונם נטו מהשטח כולו.

הוזכרה כאן שערי-תקווה. זה ישוב שנבנה על ידי אנשים

השר א. שרון:

במסגרת יזמה פרטית ונמצא ליד אלקנה. הוא יצטרך לקבל

שם בדרך הרגילה.

אהרן - צריך יהיה למצוא לזה דרך.

משרד השיכון או הסוכנות מטפלים בדברים הללו, אבל כאן

אורי בר-און:

אין בעל-בית.

טוב.

השר א. שרון:

מדובר על מקום מצד ימין לכביש. כאשר נוסעים לאריאל -

א. עטיה:

נכנסים לבירקן, וזה שטח של 370 דונם. לפי בדיקות ישנה

אפשרות להקצות מגרשים בשטח של 204 דונם. הטופוגרפיה שם קשה והשיפועים הם מעל 15%,

אבל נחגבר עליהם. התכנון האדריכלי נעשה לפני שבוע.

א. עטיה:

התקציב בשלבי ביצוע ויתכסה לקראת סוף חודש זה ואז נפרסם

מכרז, שיימשך שבועיים ומאמינים אנו, שהקבלן יוכל להיות בשטח במחצית השניה של

אוגוסט. זה לגבי שלב א;

עבודות-עפר יימשכו 90 יום ובתוך 30 יום נוספים - לקראת

סוף ראשית דצמבר יהיה אפשר להקצות חלק מהמגרשים לבנייה עצמית על ידי היזמים.

מבקייל - אנו מתכננים את כל עבודות החשמל, המים והביוב

וגמר התכנון - במחצית אוגוסט. בעוד תשעים יום, לקראת ינואר - יהיה אפשר

לסיים את העבודות והמגרשים יהיו מוכנים.

האם יקבלו שם אנשי אריאל ואלקנה עדיפות?

השר א. שרון:

עד כמה שיהיו - מעדיפים אנו זאת. כמו באזור המלאכה

א. עטיה:

באריאל - שם בונים אנו 6000 מטרים, באזור של 30 דונם.

זה מוקדש ליזמים פרטיים, שאין בכוחם להקים פרויקט גדול. באזור התעשיה הגדול -

יהיו גדולים יותר.

בנינו מבנה אחד שהוקצה כבר - 3000 מטרים ועוד מבנה, שיסתיים

בחודשים הקרובים ושם נשתדל להעדיף תושבים שגרים במקום, מה גם שתושבי אריאל, מעצם

טבעם - אינם יכולים להקים מפעלים גדולים, שיבואו במרביתם ממרכז-הארץ. לפחות כך

למד אני מרשימת הבקשות. יש רשימה לא-גדולה.

אשר לצד התקציבי: העלות של כל האזור הזה, בשלב א' -

מה שנמצא בצד דרום - זה כארבעים מיליון שקל. לשנה זו אין מתוקצבים עדיין הדברים,

אבל לדחיפה ראשונה אנו מתוקצבים. וכאשר נגיע לגשר - נראה כיצד לעבור אותו.

אורי בר-און: אנו רוצים לגשת עתה, ואמרתי זאת במשרד המסחר והתעשיה

- לנושא תכנון אזור תעשיה גדול יותר, לא יותר מאריאל, אבל באזור ריחן, - לגוש

חיננית וריחן. אזור תעשיה, שתוכנן על ידי המחלקה וצריך לפתחו כאזור-תעשיה גדול

לכל הגוש הזה. לגבי שטח אריאל - ה שטח ראשון נוח מאד יחסית, לכל המקומות שעבדו

בהם עד היום.

ישנו עוד שטח - אלף דונם בהמשך שלו, שהוא קשה יותר וזה

המשך אזור התעשיה, שיהיה בן 1200-1300 דונן, אזור-תעשיה במרכז השומרון,

אורי בר-און:

שיתן גם פיתוח ותעסוקה לכל האזור. אנו עושים את כל הפעולות שגם הכבישים
יתנכזו וגם כביש מנווה צוף יתנכז ויתן אפשרות הגעה מהדרום לצפון. זה אזור
שיתפתח. זה יקח שנים, אבל נתחיל בזה בחודשים הקרובים.
מקום שני חשוב לנו הוא אזור שנמצא צפונה באזור ריחן,
שצריך יהיה לעשות שם סיור עם צנשי ההבל ואנשי משרד המסחר והתעשייה ולדון על הפיתוח
של אזור-תעשייה במקום זה.

א. שרון: אני רוצה להעלות עוד כמה נושאים.

הח/45. ענתות ובית-אריה ב'

1. ענתות:

אורי בר-און: ענתות נמצאת על הכביש החדש שבונים מאזור של מעלה-
אדומים לעטרות. זה קטע כביש שיחבר את מעלה אדומים אם בן-שמך.
(מראה על המפה). זה נמצא כאן, אתם רואים את מעלה-אדומים,
את ירושלים ואזור רמאלה ואזור התעשייה של ענתות, כאשר ענתות נמצאת בחצי-הדרך בין
עטרות ומעלה-אדומים. זה מקום שתואי הכביש החדש נמצא במקום. הכביש הרחב, צפונה
לירושלים, שתהיה שם פניה דרומה - לשוב עצמד ויהיה כביש נוסף לירושלים,
מכביש שער-הגאי. ענתות עצמה נמצאת מעל הימח"ים. במקום - שטח של אדמות-מדינה,
שרשום בטאבו וישוב שייבנה על ידי תושביו. בגל לקרבתו לאזור התעשייה וירושלים
ולאזור נווה-יעקב או שיכון נווה-יעקב - הוא ייבנה כמו שהחלטנו - על גבעת
הרדאר. יכול להיות שיצטרכו לעשות שם הכשרה ראשונית, אבל בעיקרו צריך לגשת לתכנון
המקום, בעבודה עם השקעה עצמית של האנשים עצמם. זה אזור ענתות.

השר א. שרון: אני רוצה להעלות נושא נוסף: בית אריה ב'.

אורי בר-און: יש כאן כביש מגבעת כוח לנווה צוף ובית-אריה, על הרכס
שם, והמקום שנקרא בית-אריה ב' נמצא כאן ונערכה בדיקה על-ידי
פליאה אל-בק בשבוע האחרון. (השר א. שרון: זה מזרחה לכפר דיר-בלוט. יש שם ואדי נהדר
ומצוק נפלא). זה שטח של 1200 דונם על הרכס למעלה, שנקרא בית-אריה ב'.
אלה שני דברים חדשים שצריך להיכנס אליהם. צריך לבדוק מה

א. בר-און:

ומי זה ואני יודע שניתנה הוראה לבדוק זאת בזמנו, על ידי החברה, וחבל התיכון.

השר א. שרון:

ישנו גרעין שרוצה לעלות לשם ואין בנושא זה בעיה.

אורי בר-און:

הצעה ראשונית - זו קבוצת חברים, שהיו באלקנה.

השר א. שרון:

אסביר על המפה - מה מנסים אנו לעשות עתה.

אנו השלמנו את השלד ההתישבותי ותפסנו את המקומות העיקריים

והחשובים, כדי להחזיק אותם בידינו - ולמנוע בכל מקרה של הסדר מדיני, שהם יימצאו

בידי מישהו אחר ויסכנו את בטחוננו. תוך כדי בדיקות מדוקדקות יותר בשטח

- נתברר לנו שנשארו מספר מקומות, שהם חשובים מאד לנו, ועלינו להחזיק בהם.

בדרך כלל - הייתי מגדיר אותם, ככאלה שנמצאים הם כמעט כולם בקרבה מאד צמודה

לישובים שהקמנו ואני ניגש אליהם, במסגרת החלטת-הממשלה, שנתקבלה על הרחבת ישובים

וגושי התישבות קיימים.

באופן כללי, המגמה היא לחזק את קו הישובים שנמצא ברצועה,

שהיא כחמשה עשר עד עשרים קילומטר מזרחה למה שהיה הקו הירוק ומכילה בחוכה את

השטחים השולטים ביותר על אזור החוף, במסגרת מקומות אלה, למשל, מבית אריה ב'

שהוא אחד המקומות האלה - אם נמשיך דרומה. - היום היתה לי פגישה עם מתי ואורי,

ונזכר בהתפשטות והתרחבות הגדולה מאד של הערבים, בעיקר ממוצא בדווי

בדרום הר-חברון - ביקשתי לאתר מקומות נוספים, על הר חברון, גבול מדבר-יהודה - הן

לכיוון מערב והן לכיוון מזרח. כלומר - בגבול מדבר-יהודה. מדובר בישובים שצריכים

להיות לאורך הציר המתוכנן, אותו ציר ידוע - עפולה-ערד או בית-שאן-ערד, כלומר

- הידק הקשר או קירוב הישובים או צמצום המרחק ביניהם בשטח בין מעלה-אדומים לבין

אזור יתיר. כל זה כרגע הינו בגדר מחשבות שייבדקו ויוצגו כאן בעתיד.

אחרי שדברנו על ענתות ובית אריה ב' - ואת שתיהן הצגנו כישובים

שבהם הגרעינים המתישבים יצטרכו לבנות אותם בעצמם, בכחות עצמם - ופרט לתשתית ראשונית

שניתן להם - אני רוצה להגיע לדבר נוסף, וזה נמצא ביתיר, ואורי יציג זאת.

הח/47. הקמת יישוב קהילתי בחורבות יתיראורי בר-און:

הכוונה לישובי קהילתי. נדמה לי שהחלטנו על כך לפני שנתיים

- ומדובר באזור חורבות-יתיר - והחלטה היתה להקים שם ישוב

-

קהילתי.

א. בר-און:

השר א. שרון: חורבות יתיר נמצאות ביער יתיר, בדיוק על הקו הירוק וזה

חלק מאותה פרסה התישבותית שבונים אנו משני צדי הקו

הירוק, בשיפולי הר-חברון.

אורי בר-און: הכוונה שהגרעין שקיים היום - שהוא פבאר-שבע, הוא ייכנס

ליתיר הקיימת או מבוא-יתיר, או בית יתיר של היום באופן זמני ונתחיל לבנות את

הישוב הקהילתי בחורבות-יתיר העתיקה.

בדיוק עתה עולה הנושא של כרמל ומעון, שיאזרחו אחר

תיאום עם משרד הבטחון. אבל בעתיד הקרוב יכולים נהיה לאזרח שתי נקודות אלה -

אחת לגרעין זיף ואחת לגרעין עינב. מדובר היה שאלה ילכו לחרבת סוסיה. אבל לא

מוצאים אנו עדיין את השטחים המתאימים לכך.

יש שם בעיות עם קושנים תורכיים ולא יודעים אנו עדיין כיצד

לפרש זאת. על כל פנים - זו הכוונה. הכוונה לאזרח את כרמל ומעון בתקופה הקרובה.

אלה הנושאים שתיו רשומים אצלי על סדר היום.

ישנו נושא של ספיר, הנושא של מצפה ספיר.

השר א. שרון: אני מודה שאנו לפעמים מבצעים ורק אחר-כך מביאים זאת

הנה, כי לא תמיד מצליח אני לכנס את הועדה בזמן.

ש. רביד: משכבר הימים זה כך - "נעשה ונשמע" - אבל גם לזה עד גבול מסויים.

כנראה אין גבול...

לגבי נושא זה: אני תומך בעקרון בנושא של אזרח מעון וכרמל -

שני גרעינים שיש ביניהם קשר ויחד עם לוציפר יבגים ליצור אזור אחד. מבחינה עקרונית

זה מקובל עלי. אבל יש כאן שני אבליים: 1. יש אבל שהוא פרוגרמתי. בזמנו הקימונו

את מעון וכרמל כמאחזים צבאיים, כי לא יכולנו להצביע על אמצעי-ייצור במקום, לשם

פרנסה של התישבים. אמרנו שתחילה יעלו ישובים כמאחזי נח"ל ותע"ש קבלה עליה העברת

מפעל שלה לשם ולצורך זה הקמנו שם מבנים.

הנושא פתור מבחינה מסויימת, משום שאנשי זיף יוכלו

ש. רביד:

לעבד את השטחים של בקעת ערד, כאשר יגיעו לשם אחר נסיעה של כמה קילומטרים.
אבל צריך לקחת דבר אחד בחשבון: אינני רוצה להעלות את כל הנושא התקציבי וכל המצוקה
הנוראה שאנו נמצאים בה, בעקבות כל העבודות שהזכרתי.

השר א. שרון:

אנו מצפים שעם כניסתך, שמעון רביד, לתפקיד, כאיש החי את

בעיות ההתישבות במשך עשרות בשנים - יקל עלינו בעתיד בנושא זה במידה מסוימת...

ש. רביד:

אינני מציע לבנות על זה, לא בגלל הרצון הרע, אלא שחלק

מהטריקים שהפעלתי - לא יוכלו להפעיל נגדי...

השר א. שרון:

מדובר לא נגד אלא בעד. זה בעד עם ישראל.

ש. רביד:

אני מדבר על הגבול מעבר לקו הירוק.

השר א. שרון:

ראש-הממשלה אמר והודיע שהוא לא קיים עוד.

אורי בר-און:

קבלתי עכשיו תלונה בענין זה.

ש. רביד:

אתה רואה, אוריץ אני אמרתי לך שתבדוק זאת, כי אתה מסכן

את מעמדך...

השר א. שרון:

ראש-הממשלה אמר בראיון טלביזיוני, שאחרי הבחירות צריך

לשכן את זעם כולם וצריך לחזור לאחוזה ורעות. כולנו

חותרים לאותה מטרה וזה הקו המנחה אותנו במשך ארבע וחצי השנים הבאות.

כל מה שמופיע על מפות כאן - רשום

בפרוטוקול. כאשר באנו בתחילה עם זה - טה היה נראה מצחיק ודבר שלא יתכן שיקרה.

ומה קרה? - הכל קיים. גם זה רשום בפרוטוקול ואני מקווה שהיחסים יירגעו. אני בעצמי

זימנתי למחר את ראשי תנועות ההתישבות. תקיים פגישה בנושא התישבות

ו חקלאות - כדי שכל המחנות יתרכזו מחדש סביב הדגל הציוני העיקרי, ממש כך.

גמרנו, נגמר הדבר, ומספיק היה לנו נושא הבחירות במשך שלושה חדשים. גמרני את

הענין הזה וצריך לחזור לעבודה. יש כל כך הרבה דברים לעשות.

ש. רביד:

לגבי מעון וכרמל - אם זו החלטה, קודם-כל אנו זקוקים

להחלטה פורטלית על-מנת לבצע זאת. אבל צריך לקחת עוד

דבר בחשבון, שאיננו מסוגלים להחזיק היום את כרמל ומעון, שאינם מתוקצבים אצלנו

ש. רביד:

לחלוטין כישובים אזוריים. את זאת צריך לקחת בחשבון. בזמנו הבהרנו חד-משמעית עם הצבא, שפרט למבנה התעשייתי איננו נותנים שום דבר והם אינם מופעים בחקציב שלנו. מצבנו כזה, שאיננו יכולים להוסיף עוד שתי גיבנות על אלה שיש לנו כבר עתה וצריך לדעת שאפשר יהיה להחזיק את האנשים על השטח רק כאשר תהיה לנו תוספת של חקציב.

אינני מדבר על הכסף. יש להם אמצעי-ייצור בבקעת ערד, אבל

מדובר על עצם אחזקת המחנה וזה כסף רציני, שאינו מתקצב אצלנו.

השר א. שרון: הגענו למסקנה, שאנו רוצים לאזרח ישובים אלה, מכמה סיבות:

1. יש לנו ישובים, גרעינים רציניים, שרוצים להתישב

ואין לנו כל סיבה שלא ליישב אותם במקומות בהם מתעדיים להיות..

ב. הרגשנו שנזדקק לנח"ל כדי לבצע את התכניות הנוספות

שלנו. יש לנו הרבה מאד תכניות, שצריך לבצע אותן ואין סיבה להחזיק נח"ל במקומות

שאפשר להחזיק את המתישבים עצמם.

אני מעריך שהתישבים^ל ערים לבעיה זו של מחסור בחקציב

וללא-ספק יודעים על כך.

ש. רביד: אני תומך בזה שתקבל החלטה לאזרח את הישובים האלה, אלא

שמימוש הדבר מותנה ומוכרח להיות מלווה בכסף נוסף.

השר א. שרון: מקובל עליך כל הגוש הזה?

ש. רביד: כן, בהחלט. אני יכול לראות שנתקבלה החלטה לגבי הקמת ישוב

קהילתי בחורבות יתיר?

אורי בר-און: כן.

השר א. שרון: אבל לגבי ישוב זה, מאחר שזה קרוב לבאר-שבע - זה יהיה

לפי השיטה של "בנה-ביתך".

ש. רביד: ללא ספק, אני מעריך שללוציפר יהיה אפשר להיכנס בעוד חודש

וחצי.

השר א. שרון:

ייכנס לשם הגרעין היושב במבוא יתיר. למבוא-יתיר של היום

ייכנס הישוב הקהילתי, באורח זמני - עד שיימצא

הפתרון.

מתברר בכלל, שנושא הסיכויים הוא דבר שקשה מאד לאמוד

אותו מראש... אבל על כן - אורי לא יוכל בקדנציה זו להיות שר אוצר... אבל אני

מקווה ששמעון, מצד אחד וחיים צבן מצד שניומאיר שמיר מצד אחר וכן מתי -

ואני - כולנו יחד נצליח לבצע זאת באיזו שהוא צורה.

מ. שמיר:

ענין "בנה-ביתך" חשוב מאד להגדירו ולסכם את האפשרויות

של הפעלת מסלול זה בשלביו הראשונים.

השר א. שרון:

זה הולך נהדר.

ראינו עתה מה קורה בהר חברון. וכן באריאל ובבית-אל. שם

הבניה מתבצעת בקצב עצום.

אורי בר-און:

החלו בונים גם בשילה וקדום וזה ממש פנטסטי.

מ. שמיר:

אני מדבר על אזור זה וזה מחייב הקמת תשתית ואז אפשר יהיה

להפעיל זאת.

מ. דרובלס:

למרות מצוקה תקציבית באזור כרמל ומעון - זו האפשרות

הזולה ביותר שיכולה להיות לנו. למחזיק שם את הנח"ל - זה יעלה

למדינה, ולא משנה מי אחראי לתקציב זה - זה יעלה פי חמש מכפי שיעלה אם ישבו שם אזרחים

ויתקיימו ממה שייצרו.

ב. במעון וכרמל התשתית ישנה. שם תהיה התחשבות של משרד

הבטחון, שיבקש מאתנו כסף. גם חלק של התשתית התעשייתית ישנו והיתר - אמצעי-

ייצור. נכון שנצטרך להשקיע עוד כסף שם. אבל יחסית - יחסים למה שמקבלים אנו - זו

תשתית זולה ביותר.

ש. רביד:

כסף זה אינו בנמצא עתה.

מ. דרובלס:

נכון. אבל זה כדאי לעומת מה שצריך יהיה להשקיע בדרך אחרת.

מדובר על ^{מאתיים} מיליון לירות לחיזוק הדברים האלה, או אולי

מ. דרובלס:

על 300,000 לירות. אבל בגלל זה שהרוב כבר מושקע - כדאי לעשות זאת.

ג. אנו חוסכים הרבה כסף בסופו של דבר למערכת הכוללת.

אם ניקח את גרעין זיף במקום לבנות לו בהר המשא, כאשר תקצבנו אותו כבר, כישוב שלם - מעבירים אנו בנייתו לכרמל ואז משתחרר הכסף בסוכנות היהודית. בהר-המשא צריך היה לעלות לנו נושא הבניה מאתיים וחמשים מיליון לירות בנייה, ובינתיים אני מקפידים שם את הבניה ואפשר לתת זאת לכרמל.

ד. אני מציע^{שעל} גבול הישוב הקהילתי שייכנס לבית-יתיר, ד. אני מציע, שעל גבול הישוב הקהילתי, כאשר הם יכנסו לבית-יתיר ושהוא יתפנה כאשר הם יעברו ללוציפר - שנקבל החלטה לעשות את התשתית לראש-השטח. הם ישבו בבית-יתיר כגרעין זמני והם יבנו לעצמם, כמו שבונים בעומר ובישובים אחרים - את הבתים בהם יגורו.

השר א. שרף: שם זה קשה.

ש. רביד: אינני מציע להקים עוד ישוב זמני.

מ. דרובלס: בית יתיר יושב בבית יתיר ונביא לישוב הקהילתי, לראש השטח

כביש, מים. המדינה - זה אנחנו. נביא לשם כביש, חשמל,

מים ואז תגיע היזמה הפרטית ותבנה שם את בתיה. בסך וכל - בגוש חיוני כזה, כאשר

סוגים אנו אותו עם חמשה ישובים כאלה, יחסית - לעומת התשתית שיסנה, זה הדבר הזול

ביותר. הלוואי ובמקומות אחרים יכולנו לעשות כך.

על כן, זו פעולה חיונית ביותר כי היא

כבר ישנה בשטח ונמצא אותה כנקודה אזרחית במקום צבאית והצבא ילך למקומות

חיוניים יותר.

הת/48. המצפים - הפיכתם ליישובים והעלאת מספר המשפחות בהם
השר א. שרון: אני רוצה להעלות כאן בעיה נוספת. ראשית-כל - הייתי

רוצה ששמעון, מאחר שאתה עובר בספטמבר לתפקיד החדש שלך,

אני רוצה להזכיר לך את החלטת-הממשלה בעניין המיצפים - הפיכתם ליישובים והעלאת מספר

המשפחות בהם לשלושים משפחות בכל מצפה - וזאת, כדי

לאפשר להם להתקיים עד שנעבור לאותה שיטה חדשה, שאנו מאמינים בה, שאנשים

יבנו את בתיהם בעצמם בחלק גדול מהמצפים.

השר א. שרון:

כאן, ללא ספק נהיה זקוקים למשאבים כספיים והיום נדמה לי שכל אדם שמביאים לגליל - קשה להניח שלא יהיה מוכן להרתם לתרומה כספית גדולה יותר, כא- כדי לחזק את הישוב היהודי בגליל.

בכך שינינו לחלוטין את מפת-הגליל ואי-אפשר לומר, או כל מה שנאמר - יהיה מיותר. השאלה היא כיצד נערכים אנו לגיוס משאבים, והאם אפשר לעשות זאת כמפעל מיוחד של גיוס-כספים למטרה מוגדרת זו.

ש. רביד:

לגבי ההחלטה על שלב-זמני - המחלקה להתישבות למעשה הפסיקה את תכנית הביסוס, כדי להיות מסוגלת להוסיף מבנים למצפים ולמעשה - הסוכנות בשלב זה הסתלקה מהתחייבות למתישבים לגמור את ביסוס ישובי שנות החמשים בתקופה הנראית לעין, על-פנת שאפשר יהיה להעביר בשלב ראשון כארבעה או חמשה מיליון דולר מתכנית הביסוס, כדי להוסיף כמה ששים מבנים במצפים הקיימים. ונביא כל מצפה מחמשה-עשר עד עשרים וחמשה מבנים וזה מה משפיק יהיה לנו לעשות. זה בהנחה, שעם המספר הזה אפשר יהיה להחזיק מעמד עד אשר יימצא פתרון-קבע.

לצערי הרב - אנו דנים רק בדברים האחרים, ואיננו מתקדמים בהם כמו במה שקשור רק בנו.

השר א. שרון:

האם מתיחסים אתם לאגף הבניה הכפרית?

ש. רביד:

אולי ישמע הדבר קצת בוטה מצדי, אבל הלוואי שדברים שאמרת

כאן היו נופלים על אזניים קשובות במשרדים אחרים. בינתיים - רק אנו משקיעים את הכסף.(הסוכנות).

השר א. שרון:

אתם משקיעים גם בשומרון ובעזה. הרי זה אותו כסף של העם היהודי.

ש. רביד:

העובדה היא שלמאה וחמשים ישובים הוצאנו את התקציב.

מחקנו להיות ולא היה פתרון אחר-להקים מאה וחמשים ישובים - הוצאנו אותם מהתקציב, אותם ישובים משנות החמשים והעברנו את הכספים האלה למצפים.

לגבי שאלתך על גיוס משאבים לנושא הגליל בנפרד : ישנה החלטה

בנושא זה - ללכת בכיוון זה.

ש. רביד:

יחד עם זאת - צריך להיזהר במידה מסוימת מהנושא של

מגביות למטרות נפרדות. אך נדמה לי שבנושא הגליל - הדעה היא אחידה. צריך לקחת בחשבון שיש גבול למה שהסוכנות צריכה בעיות וזה נושא שלא ימצא פתורנו ללא הקצאות מאסיביות של משרדי הממשלה בנושא זה.

אחרי שנה וחצי של דיונים, יש לנו סוף-סוף הסכם עם משרד

התקשורת על השתתפות של חמשים-חמשים אחוז, בהנחת רשת טלפונים בארץ כולה, כולל מצפים.

יש לנו הבטחה של משרד השיכון, שהוא יגש לעשרה מצפים

במשך השנה לשם הכנת תשתית לנושא "בנה-ביתך". אבל זה בגדר הבטחה ויש בעיות בדרך.

הנושא ^{אקוטי} ביותר ולא נמצאה לו אוזן קשבת כלשהי. ההנחה שנושא השיכון ייפתר ואכן אפשר יהיה לגשת בקצב של עשרה מצפים בשנה, וזה אומר אכלוס מוגבר בעוד שנתיים מהיום. - נושא שלא נמצא לו פתרון ולו גם בסיכום - זה נושא הכבישים.

זה מטיל עלינו עול עצום של אחזקה וציפוי הכבישים מדי

פעם מחדש. אין לזה פתרון. מדובר בתשעים וכמה קילומטרים של כבישים בגליל בלבד.

זה אינו כולל מצפים חדשים אלה נושאים שאם נשתחרר מהם בשנה

הבאה - נוכל לתרום עוד את חלקנו להפיכתם של מצפים לישובים לכל דבר, והם ישוחררו אותנו מנושא הבינוי. ואז נוכל לדאוג לנושא ^{אמצעי} הייצור.

השר א. שרון: אינני יודע אם נוכל לדאוג לכולם.

ש. רביד: נכון.

השר א. שרון: אם עוסקים אנו בנושא זה - אתחיל בכך שאזכיר, שקבלנו

החלטה, בעקבות סיור שלנו, על שני מצפים נוספים, באזור הר-תבור.

1. על הר דבורה, במשולש שבין ^{עין מאהל} לדבוריה וקסלט.

2. בין כפר- ^{עין מאהל} ובית-קשת - שם טרם ניגשו לעבודה.

הייתי רוצה להתחיל לראות מה ניתן לעשות שם.

ש. רביד: גמרנו שם חכנון ראשוני. הסיבה לכך כמו שקרה עם עשרה

מצפים ^{והתחלנו בהם בשנה שעברה}, אך הפסקנו

את העבודה בגלל חוסר-תקציב.

ש. רביד:

למעשה אנו עובדים שם עתה בששה בלבד. ברגע שנחדש את

העבודה בארבעת הנוספים - האחד באזור ואדי-ערה ועוד שלושה בגלל - ודאי ניגש

לשניים הנוספים בגליל התחתון, אם רק יתאפשרו לנו התנאים.

הבעיה היא כספית.

השר א. שרון: בגבעת-עוז, - מה קורה שם?

ש. רביד:

לא עובדים שם בגלל חוסר כסף.

השר א. שרון:

ראיתי את הדרך היפה לברקאי ב', ומענית ב'.

ש. רביד:

זה מה שנקרא קציר וחריש. שם עובדים. בגליל עובדים

בכרכום והרדוף, באזור נחל צפורי. בשלושה האחרים הפסקנו את

העבודה ^{באחד} ובשניים אחרים - לא התחלנו כלל.

השר א. שרון:

צריך לתת תנופה מחודשת שם כנראה.

הת/42. תכנית מיתאר ארצית בנושא: הבנים הממשיכים במושבים

השרא. שרון:

לנושא הבא: נתקלתי בדבר מחדש בסיורי בתקופה האחרונה. אנו

עומדים בפני תופעה קשה מאד במושבים, תופעה של בנים ממשיכים במושבים, בהם

מצויות בעיקר משפחות ברוכות-ילדים. מדובר בבן ממשיך אחד שהוא נשאר במשק ובונה את

ביתו בחצר ההורים או בסמוך לה וממשיך במשק. אבל מה קורה כאשר מדובר בבנים אחרים? -

בגליל פתרנו את הבעיה. אני מוכרח לציין, שאין סענה זו נשמעת עוד בישובי הגליל. כלומר -

היום ברור לגמרי שיש לאן ללכת. אמנם, לא לישובים חקלאיים, אבל יש לאן ללכת ואין

סענה בנושא זה.

מצב קשה קיים בדרום, וזה מצב קשה מאד, באזור עזתה,

בגוש או חבל עזתה. יש שם משפחות עם הרבה מאד ילדים. ואין לנו אפשרות להעמיד שם

אמצעי-ייצור נוספים. המצב קשה מאד בגוש הישובים של ביה עזרא, שדה עוזיה,

גבעתי - בכל הגוש של הישובים האלה. הייתי אומר שהמצב קשה מאד בישובים של הרי-ירושלים.

שם הבעיה קיימת במלוא עצמתה.

השר א. שרון:

בזמנו קיימנו בנושא זה הרבה מאד שיחות והגענו למסקנה, שמאחר שמדובר באוכלוסיה שהדור הממשיך שלה רוצה לחיות בקרבה להורים - יש בזה הרבה מאד יתרונות. אנו לא מכירים זאת כל-כך אצלנו וזה לא אופייני לכל מגזרי האוכלוסיה בארץ. יש מגזרים שהבנים חותרים בהם ללכת לקצוֹלֵאֶרץ. אבל יש אחרים שהבנים רוצים להיות בקרבת ההורים, כדי לשמור על קשר משפחתי הדוק. זה קיים בגליל ובירושלם הנגב וגושי הישובים שהזכרתי כאן.

בגליל פתחנו זאת, כי הלכנו שם לתנופה של בניה. במקומות אחרים הצעתי פעמים רבות, למשל, לשכני באזור עזה שנמצא שם שטח קרקע ושהם יבנו בלב הישובים ישוב כזה, שישא אופי של ישוב עירוני, כמו נתיבות או אופקים; זה יהיה ישוב עירוני, שנגדירו כישוב סגור לבני המושבים בסביבה, כדי שלא יבואו אחרים בעלי אמצעים רבים יותר, והם שיתישבו שם לפי השיטה של "בנה-ביתך". המחשבה היתה שזה ייעשה פחות-או-יותר כפי שנעשה הדבר בגליל. הזכרתי זאת שוב לחיים נדיבי ולאבטבי ואני מחכה ליזמתם.

והנה, עתה, בביקורי באזור זה של שדה-עוזיה וגבעתי ובית-עזרא - נתקלתי בתופעה זו ממש בכל חומרתה ולא תמיד ולא לכולם - נופלת בחלקם זכות זו, שהם יכולים להיכנס לכל בית בארץ, ולי במקרה ישנה זכות זו, שאני יכול להיכנס ולראות ולבקר בכל בית. ואני אומר זאת בהכרת-תודה.

ואני נוכחתי שעומדים אנו כאן בפני בעייתחמורה ממדרגה ראשונה. לראות את הבנים האלה חוזרים מהצבא והם נישאים וגרים באותם בתים של אותן משפחות, שגדלו מאז וחיים עם ההורים והילדים כולם יחד - זה דבר שאי-אפשר לעמוד בו, לפי דעתי. היינו עדים לתופעות רבות בתקופה האחרונה, שלפי דעתי צריך לגשת אליהן לא בגישה מפלגתית כזאת או אחרת, כי זו לא בעיה שצריך להעביר לאידיאולוגיה מסויימת מאה וחמשים אלף איש, ואז המצב ישתנה, אלא הבעיה היא לאומית - כיצד לגשת לפתרונה. אין זו בעיה - כיצד להעביר מגוש פוליטי אחד למישנהו. הבעיה היא - כיצד לפתור את הנושא הזה.

השר א. שרון:

לדעתי - הדרך הנכונה, עליה חשבנו היא לתת אפשרות לבנות בקרבת

מקומות אלה מבנים למשפחות הצעירות.

בגליל פתרנו זאת. בהרי ירושלים נמצא פתרון, כי לא חסרות

שם אפשרויות למגורים בקרבת המקומות האלה.

מ. שמיר: ניתן למצוא, אבל אין.

השר א. שרון: כן, אבל נמצא הדרך לפתרון. לכן אבקש שתתחילו לחפש בכיוון

זה פתרונות.

אורי בר-און: ישנה גבעת הרדאר שם.

השר א. שרון: צריך להתחיל לחפש שם. אני מציע לך לא לחכות ליזמה של

חיים נדיבי. תתחיל לחפש באזור עזתה - כיצד להקים ישוב ל-400

בני-מושבים, שיוכלו בערב לגשת לבית ההורים, יסייע להם במשק. אבל שלא יחיו על צווארם

כל היום. אי-אפשר לראות זאת. הם יבנו את בתיהם במקום שייועד לכך דחיו את חייהם.

זו בעיה לאומית ממדרגה ראשונה.

אני חוזר לנושא של זמורות.

הת/43. זמורות - ישוב לבנים ממשיכים

השר א. שרון: אני חוזר לנושא של זמורות. יש לנו שם קרקע, כמה מאות דונם.

בואו נבדוק זאת ונאפשר להם ללכת לשם.

נעמיד לרשות בני המושבים בסביבה את השטח וניתן להם אפשרות לא להקים משקים חקלאיים

אלא שיהיו ליד כל בית שלושת-רבעי דונם ויבנו להם בתים לפי המקובל בשיטת "בנה-ביתך"

- עם כל הסיוע של זכאי משרד הבנוי והשיכון. ישוב לא נקים שם כי אין שם מקום

לישוב חקלאי. אפשר ליישב שם שלוש-מאות עד ארבע-מאות בנים. יש שם אדמה להרכה

יותר מזה, אבל זה ודאי יכול להיות שם.

זה נושא שעלה וחזר ועלה ודנו בו וזה מיועד לעולים לדרום-

אפריקה ולא יצא מזה דבר. על כן - אני מציע שנרד מזה. אבל אם יכול אני ליישב

מישהו באזור זה - נוכח חבית אבק-השריפה שכולנו יושבים עליה (כל עם ישראל יושב עליה) -

השר א. שרון:

הייתי נותן אפשרות לאנשים אלה שיבנו שם בתים ואני רוצה לשמוע דעתכם ולצאת מיד לבצע זאת. זה לא צריך להיות שייך לתנועה מסוימת, אלא שהמינהל יקח את הפרוייקט הזה בידיו. זו תשתית קלה ביותר וצריך ל עמיד את המגרשים לרשותם במחירים המינימליים האפשרות לתת לאנשים לבנות שם את בתיהם.

אורי בר-און: אינני חושב שהרעיון הזה חשוב. דברנו על כך לא-פעם.

השאלה היא האם זה המקום המתאים לכך. מדוע לקחת אדמה חקלאית ולבנות עליה בתים? אני מכיר זאת היטב (את זמורות) ויש באזור זה הרים, במרחק חמשה קילומטרים משם באזור גפן ומדוע לבנות את הכל על החוף? על אדמה חקלאית?

השר א. שרון: הכורכר נתן לי את התשובה לזה. זה לא יגע בפרס ולא בשום

דבר, אלא באדמת הכורכר.

אורי בר-און: זה מקום לארבע- מאות בתים?

ש. רביד: כן.

השר א. שרון: זה רק לבתים ורק לאזור זה. יהיו לכל אחד שלושת-רבעי דונם.

אלה לא יהיו משקים חקלאיים. לא צריך אמצעי ייצור שם ולא מים

ולא שום דבר.

אורי בר-און: לדעתי, גם מבחינת מזג-אוויר וגם מבחינות אחרות - כדאי לדחוף

אותם יותר מזרחה.

השר א. שרון: לא נגעתי באזור לכיש - שם קיימת אותה בעיה. זה עניין אחר.

אורי בר-און: בהבדל של עשרה ק"מ - עושה הבדל היכן גרים?

השר א. שרון: האם אפשר לדבר מתוך הנחה שזה חדר סגור? - אני רוצה לומר

לכם משהו: לפי דעתי - איננו מעדיפים נכון את המצב. יש דברים

שאיננו מבינים אותם וקשה לנו להבינם. העניין הזה, שאתה נוסע לראות את אבא שלך

- שיאריך ימים - לא בכל יום...

אורי בר-און: בהחלט לא.

השר א. שרון: גם אני, כאשר אני נוסע לראות את אמי - זה לא לעתים קרובות.

אני רואה אותה כאשר היא באה לבקר במשק שלי ואז אני רואה

אותה. או שאני בא לכפר מלל, אך לעתים רחוקות אני מגיע לשם. איננו מבינים את

הדבר הזה. דבר שונה לחלוטין באוכלוסיה זו; כאשר מגיע הערב - מתיישבים כולם ליד ההורים. כך זה הנוהג. את הזעקות האלה זוכר אני מהגליל. הייתי אומר להם, שאתן להם מקום טוב יותר ולא רצו זאת בשוט פנים ואופן, ורק במשך שנים, תוך סיורים וביקורים בלתי-פוסקים - הגעתי למסקנה, שפתרון יחיד בנושא זה הוא לעשות למענם משהו בקרבת מגורי ההורים.

יחד עם זאת, אני מאד חושש מבניה במושב עצמו. ומדוע? - כי אני מטפל עכשיו בבעיות שהחלו לפני שבעים שנה - ביבנאל, ובמגדל - שם אני מטפל בהם ומה קורה שם? - אם עושים זאת בתוך הישוב עצמו - אחר-כך ישנם נכדים - ואז לנכד זה יש משק ולאחר - אין. ואז מתחילים לפצל חלקות ויש בעיות. לכן, רק לא להתקרב לבעיה זו יותר. יש לי מספיק ישובים, שאני מטפל בהם כיום, במיפול מהסוג הזה, ואיני יודע איך לפתור זאת. בכל המושבות יש בעיות כאלה, שלא היו ערים בזמנו להן. על כן - אסור לשבור את המסגרת של המושבים, כפי ש היא. יחד עם זאת - צריך לתת פתרון שיחיו באיזה מקום - כלומר: אם הוא גר במרחק של מאה מטר ממש - הבעיות הישארנה בעינן, אבל אם יגור במרחק גוש שלם, של שלושה או ארבעה ק"מ - במעורב עם בניישובים שונים - נאל נחזור על הביטוי הזה של "בני תרבויות שונות". כולנו למדנו לקח, וזה אינו עובר בין גופים מפלגתיים. הוא אינו שייך בכלל לעניינים מפלגתיים.

אורי בר-און: זה מיועד בעצם לעולם, וזה היקף גדול ואני בהחלט חושב שצריך לעשות זאת. היות ואני חושב שזה דבר גדול וחשוב מאין דוגמתו, אני חושב שצריך לעשות זאת במקום שמתאים לכך באמת. מתי דרובלס: אני מברך את שר החקלאות ויו"ר הועדה על שהעלה את הבעיה. כנושא - זה נושא רציני ביותר.

אני מסכים שזו חבית של אבק-שריפה. איננו

צריכים לחכות כמו בדברים רבים אחרים, בהם חיכינו במדינה זו במשך שלוש שנה. הדברים יתפוצצו ואחר-כך נשלם מחיר יקר ביותר ולא מצליחים לכבות את האש.

על כן, עלינו לבוא ולהקים באזורים אלה את השיכונים הללו. את המים והקרקע, כל הפוטנציאל שלהם מנוצל כאן ואנו יודעים מה היחידה הרצויה ולמה רוצים להגיע. אבל מבחינת ההווי של החיים של אותם אנשים, שהם חיים יותר חיים של חמולה ומשפחה ובקרבה רבה ביניהם ורוב המשפחות הן מרובות-ילדים, שהממוצע שם הוא של חמשה-ששה ילדים במשפחה. לכן, גם אם נצליח לפתור חלק מהבעיות - לא נצליח להגיע לבן השני. הבן הראשון יהיה במסגרת הבן הממשיך ולבן השני לא יהיה פתרון. שלושה או ארבעה בנים יצטרכו לנדוד למרחק - או להתישבות חדשה, או לעירור-פיתוח.

על כן, אני מציע שאם אפשר לבדוק את האפשרויות הבאות:
1. באזור עזתה - להקים שם ישוב פחוח, עד 500 יחידות, שיהיה ישוב מעורב עם אוכלוסיה אחרת ולא רק של אותם בנים.

השר א. שרון: אזור עזתה, אזור מרחבים, אזור לכיש - מדובר באוכלוסיה מושבית. מדובר בהתישבות ספציפית של המושבים.

מ. דרובלס: אני מדבר על התישבות ותיקה והתישבות צעירה.

זאת אני מציע לבני המושבים. אני לוקח בעיה

ספציפית, מיוחדת וקשה זו, של התישבות ותיקה וצעירה גם יחד.

2. בגליל באמת פתרנו את הבעיה וסגרנו זאת על ידי

המצפים וכו'.

לכן, אזור מרחבים ועזתה - זו בעיה אחרת.

אם אננו מגיעים לאזור ירושלים, יש לנו שם מרכז

אזורי כמו לאון. לא הצלחנו להדור לתוכו, אבל יש לנו את המרכז, התשתית.

מ. דרובלס:

חלק מהתעשייה ישנו וזה כל אותו אזור - אג'ור, שדות-מיכה, לוזית, ג'פן, תירוש, גבעת-ישעיהו, אדרת, זכריה, צפרירים, אדולם - את כל אלה צריכים וחייבים לחזק.

לאזור ההר - הנמוך והגבוה - צור-הדסה. צור-הדסה, זה טכז אזורי עם חמשים משפחות. אפשר לעשות שם תנופה שתביא עד לאלפיים משפחות למקום. בינתיים - אפשר להגיע שם ל-300-400 משפחות. שם אין אדמה חקלאית ואין בעיות כאלה שם.

נקודה נוספת: הישובים בפרוסדור ירושלים. התגברנו על הבעיה והחלטנו להגיע למאה משפחות ^{בישוב} כאשר מדובר בגליל. בפרוסדור ירושלים עדיין עומדים אנו על ישובים בהם חמשים יחידות משפחה או ששים במקומות הטובים יותר.

השר א. שרון: הם אינם חקלאים עוד.

מ. דרובלס: נכון. אבל ישוב כזה עם חמשים משפחות, שצריכות

להתקיים - מדוע לא נוסיף לו שלושים או ארבעים

יחידות מקצועיות, שיעברו לשם ועזרו במשקים, כשכונות-בנים.

השר א. שרון: שים אותם במרכזים, שאותם אני מציע.

מ. דרובלס: שכונת בנים כזאת - עוזרת לי לפתור את

הבעיה השניה, עד לשמונים יחידות.

השר א. שרון: בוא נחזר ליבנאל. אני חושש מאוד מהבעיה שם.

הישובים שאלה מדבר עליהם נמצאים ליד ירושלים,

ואין להם בעיה. אני בעד הליכה למרכזים ולגבי אותם שדברנו עליהם.

מ. דרובלס: אם מקבלים את ההצעה הקודמת של המרכזים האלה,

בקשר לנושא הזה - צריך לבדוק זאת.

אבל לא בבת אחת הכל, אלא צריך לטפל בזה.

מ. שמיר: אני מקבל ומחייב את המחשבה ש עלתה כאן ולמעשה

אני מטיף לה הרבה זמן, וללא הצלחה.

מ. שמיר:

יחד עם זאת - יש לי שתי הערות:

1. הבעיה היא עצומה בהיקפה. כאשר אנו מחליטים

על כך בעקרון - חייבים אנו להיות מודעים להיקף הבעיה.

אני מעריך שאנו מדברים בדרג-גודל של 25 עד 30 אלף יחידות, גם אם

לא מיידית ולא זו הכוונה לעשות הכל מחר בבוקר.

אין ספק שכאשר נבוא לטפל בנושא זה - לנסות לרכז ולתת פתרונות וליצור נוסחה וקונצפציה - צריך להיות ברור, שעל זה מדובר, כי רק אז פותרים את הבעיה.

גם אני חי במושב ורואה איך משפחות גדולות נהרסות

ואיזה חומר-נפץ הוא הנושא של בית שיש בו ארבעה או חמשה ילדים

ורק אחד מהם הוא הממשיך במשק.

אני חושב שזו בעיה תכנונית, שחייבים להביאה לידי

מכנה משותף והסכמה ללכת בדרך זו.

אני מיעץ לך, אריק, על בסיס החלטה ראשונית,

להביא את הנושא הזה כהחלטה-ממשלה.

השר א. שרון: אנו ממשלה כאן.

מ. שמיר: אני רוצה להעיר משהו בענין זה.

השר א. שרון: ביום הראשון להקמת הממשלה - ביקשתי את תקנון

עבודת-הממשלה ולמדתי אותו ביסודיות. מאז אני יודע,

שדעדה שיושב בה אפילו שר אחד - היא פועלת כממשלה לכל דבר.

על כן, ואולי בניגוד לאחרים - אני ידעתי ואני חושב שידעתי איך

להשתמש בועדה. אחרים ראו בה מכשלה ואני ראיתי בה אמצעי בלתי-

רגיל. זו ממשלה, כאן יושבת הממשלה ואם אנו מחליטים - אזי החלטנו.

מ. שמיר: אם כן, אני אדבר על משרדי הממשלה, ובכך אשנה

את הגדרתי. למשל, חוק תכנון ובניה מסוכל ויכול

מ. שמיר:

להכשיל זאת מיסודו, אם לא מאשרים מיקומים כאלה ולא יאפשר זאת.
הם לא יאפשרו את מימוש הרעיון הזה.

על כן, אני הייתי אומר שהמחלקה להתישבות, זו היא

שצריכה לגבש תכנית פריסה זו - ואת הקרונות ושיטת-העבודה
והביצוע - אין יותר פשוט מאשר הביצוע. זה יהיה תוך זיקה למספר
ישובים. אפשר יהיה לאשר את הנושא במסגרת הנתונה של ההתישבות ולא
נצטרך לפתוח זאת לציבור הרחב. אפשר יהיה שזו תהיה הקומה השנייה
של ההתישבות ואז הדברים ילכו גם בשטח.
אחרת - אני חווה קשיים עצומים ביישום רעיון זה,
שלדעתי זה אמנם הפתרון היחידי.

השר א. שרון: מה אתה מציע עכשיו מעשית? - אין אני יכול להתחיל
לבנות? אני רוצה שיחזילו לבנות.

מ. שמיר: לדעתי, אם נוקח דוגמת של מתי - ליאון וצור-הדסה
- על בסיס התכנית הקיימת - אפשר לעשות הרצה
של עשרה ישובים. במקביל - אפשר לעבד תכנית במסגרת ועקרונות הפעולה
שיקבעו ואת זאת תעשה המחלקה.

ש. רביד: אני מחייב את הגישה שמאחורי ההצעה לחלוטין ומציע
לנסות להכניס אותה לאיזו דרך של עבודה,
שאנו שומרים בה על מספר עקרונות. קודם-כל, אני בהחלט תומך
בכל היעדים ומה שאמרת לגבי נושא השמירה על המסגרת. אסור בשום
פנים לעשות שכונות-בנים במושב. זה פתח להפיכת 350 מושבים ל-350
שכונות על בעיות אין-קץ. גם כך יש לנו שם מספיק בעיות ולא צריך
להוסיף על זה.

גם במושבי ירושלים - העובדה שיש להם 1350 מטילות
- מחר יתעסקו עם זה - למי יש ולמי אין מטילות וזה סוף האגודה וסוף
הקהילה.

ש. רביד:

היות ומדובר על אזור ירושלים, על המושבים

באזור זה - הנושא של ההוצאות הכלליות והשרותים:

המוניציפליים הוא בעל זיקה אחרת.

על כן, ההיקף עצום ומאיר הזכיר זאת ולכן עלינו

ליצור וליזום מצב בו לא נעורר ציפיות-שוא. באותה מידה שלילדים

אלה יש זיקה להורים - יש להם רצון לעשות בדיוק מה שעושים ההורים.

הם חולמים לקבל בית תקציבי ומחר לקבל גם קרקע ומים. לכן, צריך

להיזהר מליצור ציפיות-שוא בנושא זה. צריך ליצור מצב, שכל

אזור יוכל לשאת עליו את המרכז הזה, כי מבחינת עומס-

ההוצאות לקיים את השרותים - כל זה יפול על ישובים חקלאיים באזור

וזה יצטרך להיות בפרופורציה ליכולת הישובים לשאת בעול משפחות אלה

באזור.

כאשר דובר על חמרה - לא היתה לנו בעיה, כי דובר

על מועצה אזורית קישון. כאשר מדובר בעזחה - צריך גם כן לעשות

זאת כך. על כן, אני חושב שמחלקת ההתישבות יכולה לקבל עליה להכין

תכנית-מתאר לנושא הבן המשיך, תכנית מתאר ארצית. כלומר - לבוא

ולומר שזה היקף הבעיה ואלה האזורים ההומוגניים ולדבר על ישוב בעל

זיקה הומוגנית ^{למועצה} האזורית הנושאת אותו. רק כך נוכל להתגבר על הבעיה,

עם כל ההעטה לזה שאנחנו ממשלה, וחבל שזה לא מתבטא בשטחים אחרים.

השר א. שרון: תראה את המפות: לא פעלנו כממשלה?

ש. רביד: אינני זוכר שהתייעצת אתי על נושא הכור בעיראק...

השר א. שרון: אני רוצה להפנות תשומת לבך לתקנון הממשלה, המדבר

על שורת ועדות, שכל אחת מטפלת

בנושאים מוגדרים בתחומה. לא דברנו כאן אף פעם על שאלות אנרגיה

ודלק, לדוגמא. כי יש תח-ועדה מיוחדת לנושא זה. לא דנו בנושא

הסובסידיות, כי יש ועדה-שרים לכלכלה שדנה בזה, וזה תפקידה.

תרים אלה מוגדרים בירור בתקנות עבודת-הממשלה

ולא חרגנו על כן במאומה בפעולתנו, אלא מלאנו את המוסל עלינו.

ש. רביד: אני מצטער על חוסר-הידע שלי...

אנו מוכרחים להעמד זאת בצורה כזאת, כי אנו רואים

באופן טבעי, כאלה המס-תובבים בשטח את הצד האחד של תעיה. אין שום

ספק שאם נציע להקים בעזתה נקודה כזאת - נתיבות תועק ולדרוש

זאת מבחינתה שלה, וחקבל תמיכה מנקודת-ראותה - מדוע 300 בנים אלה ל א

יבואו אליה. העניין לא ברור כל-כך, לאלה שאינם עוסקים אתנו בזה

יום-יום ונימוקיהם שלהם אתם. רק אנו מבינים שהם לא ילכו אליהם ושהם

בבחינות חומר-נפץ. על כן, חייבים להתיחס לנושא זה באיזו שהיא הסכמה

הרבה יותר כללית ממה שיכולים אנו לקבל כאן. אני מוכן ומציע להביא

זאת לדיון בהנהלת המחלקה, שתקבל עליה לעסוק בזה כנדבך שני של

הפעולה ביישובי שנות החמשים בהם הבעיה אקוטית וליצור את הבלמים

על הציפיות.

וזאת משום שלך הם אמרו, את השלב הראשון ואני

בטוח, שמאחורי זה יש דברים שעוד לא אמרו, וצריך להיות בטוחים

שלא תבוא אחר-כך דרישה למים ולעוד דברים, וכך גם צריך לתחום את זה.

אגב, לגבי זמורות - אני בהחלט מצטרף לדעתו

של אורי וסבור שלא צריך לבזבז קרקע חקלאית לעניין זה.

השר א. שרון: ישנה שם גבעה כורכר, ואפשר לגשת שם לעבודה.

אורי בר-און: אני מכיר קצת את תמרת ושם ירדו כל אלה שאתה מתכוון

אליהם, כאשר רק התשתית שם עלתה לכל אחד בארץ

מליון ושלוש מאות אלף לירות. אלה משדה עוזיה אינם מתכוונים לכן,

שהם יבנו זאת, אלא שיבנו להם זאת כמו להורים שלהם. איני אומר שלא

צריך לבנות להם. אני בהחלט חושב, שצריך לבנות להם, אבל לא שם,

אלא היכן שמדינת-ישראל קובעת שזה חשוב לה מבחינה לאומית ובטחונית.

על כן, אני אומר שלא זה המקום. היות ואני מכיר את המנטליות ודרך המחשבה שלהם, אני חושב שצריך ללכת לפתרון, והם צריכים ללכת לישובים ולא לעיר. אבל לא זה המקום. יכול להיות שצריך לעזור להם בבניה. צריך לעשות להם תכנית במקום חדש, שאני חושב שהוא מועיל לנו ולא מזיק לנו. וכי מה זה - נסיעה של רבע-שעה של נסיעה בכל המדינה הזאת, מה זה מרחק של תשעה-עשר ק"מ?! ולדעתי - הם בהחלט ילכו לשם. ולכן, מי יבוא לשם? - יבואו אלה - כמו שהם באו לתמרת. וכי מי הלך לתמרת? - רק מי שיש לו הרבה כסף. כל היתר - ירדו מזה.

השר א. שרון: רבותי, בניה של "בנה ביתך" מעוגנת בזכות

שיש לזוגות צעירים לבנות.

מ. שמיר: תרשה לי, כי אני רוצה שתדע את הדברים למשל -

במגדל העמק - הפיתוח שם עולה מיליון ושלוש מאות אלף לירות לכל יחידה. אבל מי שמקבל, מי שזוכה בתמיכה של "בנה-ביתך" משלם רק חצי-מיליון לירות בעד הפיתוח, כי 800,000 לירות - מסובסדים. כלומר - תושא הזה - יפעלו בו כל אותן יחידות ואז אפשר יהיה לבצע זאת. לעומת זאת - ביחס לתמרת - כל הנושא הזה לא פועל.

השר א. שרון: אני מציע: המחלקה להתישבות, יחד עם מינהל מקרקעי

ישראל - יגישו הצעה לוועדת השרים וזו תאשר את

ההצעה או ההצעות, בנוכחות נציג משרד הפנים, שצריך להיות נוכח כאן בהקשר לחוק התכנון והבניה.

אני לא שותף למחשבה שאנו יכולים לפתור את כל

הבעיה בכל הארץ ובפעם אחת. הבעיה היא במידה רבה למצוא דרך, שתתן

אפשרות ותתן תקווה שיש פתרון אחר מאשר המצב הקיים -

לנוער הזה, שבכל זאת גדל בצורה אחרת מאשר נוער בערי-הפיתוח עצמן.

השר א. שרון:

אלה גדלו בכל זאת בצורה אחרת. אנו צריכים לעבד את ההצעה הזאת. את ההצעה הזאת צריך להביא לדיון. איני רואה סיבה שלא נביא, בעקבות זאת, את הדיון לממשלה ונציג זאת כבעיה, ואני מוכן לקבל הסכמת-הממשלה בענין זה ולקיים שיחות עם שר הבינוי והשיכון, כדי לסכם את הנושא גם אתו.

יש לנו כאן בעיה מיוחדת במינה. גם אני

הייתי רוצה שכל האנשים יתיישבו באזורים מסויימים בארץ,

שיש לי ענין לתגבר אותם במהירות גדולה יותר. לא נוכל לפתור את הבעיה ההיא דרך פתרון הבעיה הזאת, אלא רק חלקית. וכאן יש לנו בעיה, שגם היא טומנת בחובה נושאים לאומיים-בטחוניים ממדרגה ראשונה ועל כן - צריך לחפש גם את הפתרון.

האם אפשר שבעוד שבועיים תוצג תכנית ראשונית? -

ש. רביד: זה מהר מדי.

השר א. שרון: תוך חודש?

ש. רביד: יכול להיות

השר א. שרון: אם כן, נקבע שבעוד חודש נתישב לדון בנושא זה.

ואז נראה איך הדברים נראים. ברור לי שיהיה יותר

מדיון אחד בנושא זה. אבל נראה כיצד זה נראה. אלה הנושאים.

אני רוצה להודות לכם וניפגש בישיבה הבאה, שאני

מקווה שתהיה בקרוב. תודה רבה לכם.

הת/41

ביצוע החלטות הועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות
הציונית העולמית - דיווח יו"ר הועדה

יושב-ראש הועדה להתיישבות, מדווח על ביצוע החלטות הועדה
בתקופה 17.6.81 - 5.7.81.

בדיון משתתפים: השר א. שרון ; ה"ה ש. רביד, א. בראון וא. תבין.

מחליטים הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית
העולמית, רושמת לפניה כדקלמן, את הדיווח של יושב-ראש הועדה בענין
ביצוע החלטותיה בתקופה 17.6.81 - 5.7.81:-

- א. חינוכית שבגוש ריחן - המשפחות במקום והיישוב נחנך.
- ב. שקד שבגוש ריחן - בהתאם לתכנית שנקבעה ייכנסו אליו
משפחות נוספות ב- 21.7.81
- ג. מכוא דותן אשר נמצא בחלק הדרומי של גוש ריחן - נכנסו משפחות.
- ד. בית אריה - היישוב אוכלס
- ה. בירקן - נכנסו המשפחות הראשונות
- ו. מתתיהו - היישוב אוכלס
- ז. מעלה עמוס - היישוב אוכלס
- ח. מיכמש שבגוש מעלה אדומים - נכנסו משפחות
- ט. נילי - משפחות עומדות להכנס ליישוב בימים
הקרובים.
- י. לוציפר - ליישוב נכנסו המתיישבים
- יא. שבי שומרון ב' - העבודה ביישוב חודשה במלוא הקצב
- יב. עמנואל - הונח היסוד לשש מאות הבתים הראשונים
- יג. נוה צוף - מוקמת בריכת המים
- יד. פעולות רחבות היקף בתחום הפריצה והסלילה בכביש חוצה שומרון

הת/42

תכנית מיתאר ארצית בנושא: - הבנים הממשיכים במושבים

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון ; ה"ה מ. שמיר, מ. דרובלס, ש. רביד
וא. בראון

./מחליטים

מ ח ל י ט י ם במגמה לפתור את בעיית הבנים הממשיכים במושבים (להלן - הבנים הממשיכים) להטיל על החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית יחד עם מינהל מקרקעי ישראל ובתאום לפי הצורך עם גורמים נוספים הנוגעים לענין, להגיש בהקדם, לוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית (להלן - הוועדה להתיישבות) הצעה של תכנית מיתאר ארצית בנושא הבנים-הממשיכים.

במסגרת הצעת התכנית הנ"ל - תובא בפני הוועדה להתיישבות:-

- (1) סקירה אשר תגדיר את ההיקף ואת העומק של הבעיה;
- (2) הצעה לעקרונות וקריטריונים אשר ישמשו קווים מנחים לקביעת מדיניות הממשלה בנושא;
- (3) תכנית מגובשת לפריסה של יישובים מוצעים - תוך שיוכם לאיזורים הומוגניים עם זיקה למועצות האיזוריות הנוגעות לענין;
- (4) הצעה לקביעת פתרונות, שיטות העבודה ודרכי הביצוע של הנושא - כאשר הכוונה היא לראות ביישובים אלה מקומות יישוב בעלי אופי עירוני כאשר הם מיועדים לבני המושבים של סביבתם בלבד, שמתיישבים על-פי שיטת "כנה-ביתך".

המשך הדיון נדחה.

זמורות - יישוב לבנים ממשיכים

43/הת

יו"ר הוועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה א. בראון, מ. דרובלס, מ. שמיר ו.ש. רביד.

מ ח ל י ט י ם לאחר הקמתו של יישוב על גבעת הכורכר של זמורות - ליישובים של הבנים הממשיכים שבמושבות האיזור. היישוב יהיה בעל אופי עירוני וייבנה על-פי שיטת "כנה-ביתך", לרבות כל הסיוע של זכאי משרד הבינוי והשיכון.

משרד התעשייה, המסחר והתיירות - דיווח על איזורי תעשייה

44/הת

נציג משרד התעשייה, המסחר והתיירות מדווח בענין פעילות משרדו לפיתוח איזור תעשייה הנוגע לאריאל ואלקנה.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה א. עטיה וא. בראון.

./ענתות

הת/45

ענתות ובית אריה ב'

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה א. בראון, מ. שמיר ומ. דרובלס.

מ ח ל י ט י ם במסגרת הדיניות הממשלה בענין הרחבת יישובים וגושי התיישבות קיימים - לאשר הקמתם של:-

א. ענתות, שמיקומה יהיה במחצית הדרך בין עטרות ומעלה אדומים.

ב. בית אריה ב', שמיקומו יהיה מזרחה לכפר דיר בלוט. המתקיימים של ענתות ובית-אריה ב' יבנו את ישוביהם בכוחות עצמם, כמעט התשתית לראש השטח - שינתן להם על-ידי המדינה.

האחריות לביצוע ההחלטה הנ"ל מוטלת על החטיבה להתיישבות, של ההסתדרות הציונית העולמית.

הת/46

כרמל ומעון - איזרוח היישובים

נציג משרד החקלאות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה א. בראון וש. רביד.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטה מס. הת/19 של הועדה להתיישבות מיום ב' באלול התש"ס (14.8.80), לאשר איזרוח היישובים כרמל ומעון.

הת/47

הקמת יישוב קהילתי בחורבות יתיר

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה ש. רביד וא. בראון.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטה מס. הת/20 של הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מיום ב' באלול התש"ס (14.8.80), לאשר כניסתו של גרעין לחורבות יתיר העתיקה לשם הקמת ישוב קהילתי שם. שיטת הבנייה של היישוב תהיה לפי "בנה ביתך" והתשתית לראש השטח - תינתן להם על-ידי המדינה.

האחריות לביצוע החלטה זו מוטלת על החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

./המצפים

הת/48 המצפים - הפיכתם ליישובים והעלאת מספר המשפחות בהם

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ומר ש. רביד.

המשך הדיון נדחה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת